

Oponentský posudek rigorózní práce

Trestněprávní odpovědnost v ochraně životního prostředí

Mgr. Ivan PAVELKA

Trestněprávní odpovědnost v ochraně životního prostředí zaujímá poměrně nejasnou úlohu. Na jedné straně stojí v podstatě zanedbatelný počet případů, kdy byly fyzické osoby stíhány a odsouzeny za trestný čin proti životnímu prostředí, což neodpovídá skutečnému rozsahu protiprávního jednání a naznačuje selhání trestněprávní represe. Na straně druhé stojí neoddiskutovatelná preventivní funkce trestního práva, kdy samotná existence možnosti trestněprávního postihu potenciální pachatele odrazuje od závažnějších protiprávních jednání. Je tedy zcela na místě se dané problematice věnovat a proto téma posuzované práce považuji za velice vhodně zvolené. Současně se jedná o téma vysoce aktuální i s ohledem na přijetí nového trestního kodexu, který v oblasti pozitivně-právní úpravy přinesl řadu změn jak na obecné úrovni trestněprávní odpovědnosti, tak na konkrétním úseku trestných činů proti životnímu prostředí.

Předložená rigorózní práce byla zpracována ve zcela nadstandardním rozsahu 177 stran textu, který autor rozděluje, mimo úvod a závěr, do šesti základních věcných částí. Zde mám připomínku k číslování jednotlivých částí práce. Bývá obvyklé číslovat jednotlivé věcné kapitoly a nikoliv ostatní části jako obsah či seznam zkratk. Samotná práce tak začíná kapitolou 5. Ostatní části práce označené 1. až 4. a 12. až 15. obsahují seznam použité literatury, zkratk a další povinné a vlastní autorovy přílohy.

Z věcného hlediska autor zkoumanou materii rozdělil do tří základních oblastí. První představuje rozbor východisek platné české právní úpravy, které zahrnují teoretického vymezení postavení trestněprávní odpovědnosti (kapitola 5.) a především prameny mezinárodního (kapitola 6.) a unijního (kapitola 7.) práva v této oblasti. Druhá oblast práce zahrnuje rozbor platné právní úpravy trestněprávní odpovědnosti fyzických osob na úseku ochrany životního prostředí (kapitola 8.) a poslední pak kapitola 9. zaměřená na možnosti zakotvení tohoto typu odpovědnosti pro právnické osoby. Poněkud nesystémově na mne působí kapitola 10. zahrnující srovnání trestněprávní a správně-právní odpovědnosti, a to hned ve dvou směrech. Obsahem kapitoly jsou určité závěry plynoucí ze srovnání obou typů odpovědnosti, aniž je patrné, na základě čeho autor k těmto závěrům došel. Za druhé vztah správně-právní a trestněprávní odpovědnosti měl být zkoumán především v úvodních pasážích práce (kapitola 5.) a nikoliv na závěr práce, neboť jeho jednotlivé prvky představují východiska pro diskusi zvoleného tématu a nikoliv jeho závěry.

Ze způsobu zpracování práce je nepochybné, že je autor velmi dobře obeznámen s platnou právní úpravou na všech jejích úrovních. Charakteristiku Štrasburské úmluvy a především evropské směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí autor využil jako podklad pro zhodnocení vnitrostátní právní úpravy. Některé závěry (str. 34) však uvádí, dle mého soudu, poněkud předčasně, když samotný rozbor české právní úpravy po zmíněném textu teprve následuje. Druhým východiskem pro rozbor platné právní úpravy představuje srovnání nového TZ s předcházejícím zákonem. Samotný rozbor vnitrostátní právní úpravy pak představuje jádro práce. Ke způsobu zpracování této části mám jisté výhrady. Autor se

v rámci této klíčové části omezil téměř výhradně na deskripci platné úpravy, byť velmi podrobnou. Autor uvádí rozdíly oproti dosavadní úpravě a na interpretuje jednotlivé pojmy obsažené ve skutkových podstatách na základě příslušných právních předpisů. Tento přístup nepovažuji za šťastný proto, že obsahem kapitoly je tak mnohdy popis obsahu těchto předpisů, navíc z povahy věci neúplný. Autor tímto způsobem vyplnil podstatnou část textu práce, aniž ovšem z této deskripce cokoliv čerpal pro své závěry. Za všechny uvádím vymezení a kategorizace pojmu odpad na str. 77 a 78 a seznamy zde uvedené nebo vymezení pojmu týrání zvířat na str. 87 až 90. Krom toho autorovo tvrzení na str. 76, podle kterého lze základní skutkové podstaty podle § 298 TZ naplnit jen při podnikatelské činnosti se nezakládá na pravdě. S ohledem na rozsah textu v práci postrádám hlubší vlastní úvahy autora překračující hodnocení dílčích změn jednotlivých ustanovení. První z nich by se mohla týkat např. vymezení okruhu trestných činů, které lze považovat za trestné činy proti životnímu prostředí. Hlava osmá nového TZ je sice nazvána „Trestné činy proti životnímu prostředí“, ovšem její obsah je poněkud širší. Například zmíněné týrání zvířat je jistě společensky vysoce nebezpečné, ovšem chráněným objektem zde není životní prostředí ani biodiverzita. Autor do své práce zahrnul všechny trestné činy, kde lze uvažovat o souvislostech s ochranou životního prostředí, a to i velmi vzdáleně (např. poškozování spotřebitele § 253 TZ). Mám za to, že autor se měl spíše soustředit na hlubší rozbor užšího okruhu trestných činů, spíše než na snahu o úplný výčet všech souvisejících ustanovení.

I přes výše uvedené výhrady však považuji předloženou práci Mgr. Ivana Pavelky za práci splňující požadavky kladené na rigorózní práce a **doporučuji ji** k ústní obhajobě. V jejím rámci by se měl vyjádřit k výše uvedeným výhradám a odpovět na následující otázky.

1. Jak si autor představuje institucionální zajištění případné trestněprávní odpovědnosti právnických osob?
2. Zda existuje relevantní judikatura SD EU k interpretaci pojmu „dostatečně efektivní, odrazující a přiměřené sankce“, které jsou v evropském právem standardně požadovány?

V Praze dne 23. listopadu 2010

JUDr. Michal Sobotka, Ph.D.
oponent rigorózní práce